

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kriterierna för natskogs och definitionen av urskog i Finland

Statsrådets principbeslut

2025

1. Inledning

Målet för premiärminister Petteri Orpos regeringsprogram "Ett starkt och engagerat Finland" är att stoppa förlusten av biologisk mångfald som en del av en ansvarsfull ekonomisk politik och att genom sin naturpolitik fullgöra Finlands internationella åtaganden. Enligt regeringsprogrammet skyddar regeringen de av statens återstående gamla skogar i naturtillstånd som uppfyller de nationella kriterierna. Skyddet av skogsobjekt som ägs av privata skogsägare genomförs även i fortsättningen på frivillig basis.

I detta principbeslut fastställer statsrådet kriterier för användning vid inventeringen av statligt ägda naturskogar samt till stöd för frivilligt skydd av privatägda marker. Det fastställs inga närmare kriterier för urskogar, men definitionen av urskog används direkt vid inventeringen av statligt ägda skogar. Vid fastställandet av kriterierna för naturskogar har man tillämpat EU-kommissionens riktlinjer för definition, kartläggning, övervakning och strikt skydd av urskog och naturskog i EU (Generaldirektoratet för miljö, SWD(2023)62: Guidelines for Defining, Mapping, Monitoring and Strictly Protecting EU Primary and Old-Growth Forests, 21.3.2023). Som definitioner av urskogar och naturskogar används definitionerna i EU-kommissionens riktlinjer. Definitionerna och de kriterier som utarbetas på basis av dem är inte juridiskt bindande.

På statsägd mark inventerar Forststyrelsen Skogsbruk Ab potentiella urskogar och naturskogar 2024–2026. När inventeringen av potentiella objekt är klar, utarbetar Forststyrelsen ett förslag åt jord- och skogsbruksministeriet över områden som ska skyddas. Utifrån Forststyrelsens förslag bereder jord- och skogsbruksministeriet en regeringsproposition som ska tas in i statsbudgeten och som gäller överföring av områdena från Forststyrelsens egendom som omfattas av avkastningskrav till övrigt eget kapital som används för naturtjänster.

På privatägda marker genomförs skyddet av objekt som uppfyller kriterierna för naturskogar frivilligt med hjälp av METSO-programmet, varvid avgränsningarna avtalas med markägaren. Finansieringen av METSO-programmet har uppgått till cirka 20 miljoner euro per år. Tilläggsanslag för skydd av naturskogar kan föreslås och beslut om detta fattas i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna och statsbudgeten. Det bör noteras att objekt som uppfyller kriterierna för naturskogar i praktiken alltid också uppfyller de naturvetenskapliga urvalskriterierna som används i METSO-programmet.

2. Principbeslut om vilka kriterier för naturskogar och urskogar som ska användas i Finland

Statsrådet beslutar genom detta principbeslut att för definitionen av naturskogar och urskogar använda definitionerna i EU-kommissionens riktlinjer. Dessa definitioner är inte juridiskt bindande. I detta principbeslut preciseras de kriterier för naturskogar som anges i kommissionens riktlinjer genom att nationella gränsvärden fastställs för huvudkriterierna och avgränsningarna för huvudkriterierna preciseras. Kriterierna och deras gränsvärden kan tillämpas i Finland på alla markägargrupper skogar. Kriterierna är inte juridiskt bindande. Däremot fastställs i detta principbeslut inga närmare kriterier för

urskogar, utan definitionen av urskogar i EU-kommissionens riktlinjer utnyttjas direkt vid inventeringen av statligt ägda skogar.

2.1. Definitioner av urskogar och naturskogar

Urskogar och naturskogar ska uppfylla definitionerna nedan ur EU-kommissionens riktlinjer (Generaldirektoratet för miljö, SWD(2023)62: Guidelines for Defining, Mapping, Monitoring and Strictly Protecting EU Primary and Old-Growth Forests).

När det gäller **urskogar (fi. luonnontilainen metsä, ikimetsä, eng. primary forests)** används FN:s livsmedels- och jordbruksorganisations (FAO) definition. Enligt denna definition är en urskog en *"naturligt föryngrad skog av inhemska trädarter, där det inte finns några tydliga tecken på mänsklig påverkan och där de ekologiska processerna inte har varit utsatta för några betydande störningar."* FAO:s definition kompletteras med förklarande anmärkningar.

Urskogar kan till stor del också utgöras av naturskogsbestånd. Urskogar kan dock även innehålla yngre bestånd i föryngringsfasen (till exempel efter naturliga störningar).

Definitionen för **naturskogar (fi. vanha metsä, aarniometsä, eng. old-growth forest)** lyder *"ett skogsbestånd eller skogsområde som består av inhemska trädarter som huvudsakligen har utvecklats genom naturliga processer, strukturer och dynamiska processer som normalt förknippas med de sena utvecklingsfaserna av urskog eller ostörd skog av samma typ; det kan finnas synliga tecken på tidigare mänsklig påverkan, men dessa försvinner gradvis eller är alltför begränsade för att i betydande utsträckning störa de naturliga processerna."* Definitionen av naturskog tillåter alltså mer mänsklig påverkan än definitionen av urskog.

Definitionen naturskog kompletteras med förklarande anmärkningar:

- *Utöver skogsbestånd som genomgått naturlig föryngring omfattar definitionen för naturskogar även bestånd som består av planterade eller sådda inhemska trädarter, förutsatt att de i övrigt uppfyller definitionen.*
- *Definition omfattar även sådana skogsbestånd på vilka ursprungsbefolkningar ägnar sig åt traditionella former av skogsanvändning och som i övrigt uppfyller definitionen.*
- *Därtill omfattar definitionen sådana skogsbestånd med synliga tecken på abiotiska skador (t.ex. stormar, snö, torka och bränder) eller biotiska skador (t.ex. från insekter och sjukdomar) som i övrigt motsvarar definitionen.*
- *Skog med synliga tecken på tidigare mänsklig påverkan faller inte utanför definitionen av naturskog, såvida inte påverkan är av sådan omfattning att den hindrar skogsbeståndet från att räknas som naturskog.*

Naturskogar uppvisar strukturella särdrag och dynamiska processer, såsom naturlig föryngring, luckdynamik, grovt och mångsidigt dött trädbestånd, strukturell komplexitet samt förekomst av gamla eller åldrande träd och mikrohabitat i anslutning till dem.

Naturskogar kan också tillfälligt förlora vissa av sina särdrag när de utsätts för naturliga störningar så som skadegörare eller andra störningar i skogsförnyelsen.

2.2. Huvudkriterier för naturskogar

Enligt EU-kommissionens riktlinjer ska alla tre huvudkriterier, det vill säga kriterierna om skogens ålder, om mängden död ved och om inhemska arter, och minst två av de kompletterande kriterierna uppfyllas för att en skog ska klassas som naturskog. Av dessa kriterier enligt kommissionens riktlinjer uppfylls huvudkriteriet om inhemska arter i praktiken alltid i Finland, så i fråga om huvudkriterierna inriktas granskningen nedan på skogens ålder och mängden död ved.

2.2.1. Skogens ålder

Naturskogar kännetecknas ofta av den stora mängden levande trädbestånd jämfört med yngre utvecklingsstadier av samma skogstyp, samt av förekomsten av stora eller gamla träd, varav vissa kan uppnå den maximala ålder som är känd för arten under de lokala växtförhållandena. Eftersom den maximala ålder som i undersökningar observerats för tall och gran ligger mycket nära varandra, är det ändamålsenligt att slå samman alla barrskogsdominerade skogar i kriterierna. Som en del av kriterierna för naturskogar nämns förekomsten av gamla träd, varav vissa kan uppnå sin biologiska ålder. Med detta avses träd från föregående trädgeneration, som utöver det dominerande trädbeståndet vanligen förekommer i naturskogar.

Tabell 1. Medelåldern för det dominerande trädbeståndet är minst

Skogsvegetationszon	Hemi- och sydboreal	Mellanboreal	Nordboreala zonens södra del (4a–4b)	Skogs- och fjällområdena i Lappland (4c–4d)
Ålder, barrskogsdominerade	140	140	160	200
Ålder, lövträdsdominerade	100	100	140	140

2.2.2. Död ved

Naturskogar kännetecknas av en stor andel av stående och liggande död ved med stor mångfald. Mängden död ved och kvaliteten på den kan variera kraftigt mellan naturskogar (beroende på skogstyp, lokala miljöförhållanden och vilka störningar som nyligen drabbat området).

Tabell 2. Mängden död ved (stående och liggande) är minst (m³/ha)

Skogsvegetationszon	Hemi- och sydboreal	Mellanboreal	Nordboreala zonens södra del (4a–4b)	Skogs- och fjällområdena i Lappland (4c–4d)
---------------------	---------------------	--------------	--------------------------------------	---

Död ved (m ³ /ha), grandominerade och lövträdsdominerade	50	40	30	20
Död ved (m ³ /ha), talldominerade	40	30	20	10

För att gränsvärdet för volymen av död ved ska överskridas finns det i naturskogar död ved i olika stadier av nedbrytning. Det döda trädbeståndet har bildats under en lång tid, och grova döda träd finns i alla stadier av nedbrytning i skogen. Enbart nya eller jämgamla vindfällen gör inte en skog till naturskog, om det i skogen i övrigt inte finns död ved i olika stadier av nedbrytning.

På trädfattig tvinmark (såsom hällmarkstallskog) kan mängden död ved vara mindre än detta, om det på objektet inte finns några tecken på betydande mänsklig påverkan och om trädbeståndets ålder är minst 20 år äldre än värdena som anges i huvudkriterierna.

Bedömningen av skogens ålder och mängden död ved är mest tillförlitlig om den baserar sig på uppgifter som samlats in i terrängen.

2.3. Kompletterande kriterier för naturskogar

I de finska förhållandena är det mycket sannolikt att minst två av de kompletterande kriterierna som anges nedan uppfylls om huvudkriterierna uppfylls. Därför granskas de kompletterande kriterierna på skalan ja/nej.

1. Beståndets ursprung
  - De flesta naturskogsbestånd har uppstått genom naturlig föryngring, men vissa sådda eller planterade skogar kan uppfylla definitionen om de ges tillräckligt med tid att utveckla de egenskaperna som är säregna för en naturskog.
2. Strukturell mångfald
  - Naturskogar kännetecknas i allmänhet av strukturell komplexitet. De kan till exempel ha en flerskiktad kronstruktur, en horisontell strukturell mångfald och mikroreliefer i marken, till exempel rotvältor.
3. Habitatträäd
  - Naturskogar kännetecknas ofta av en stor förekomst och mångfald av mikrohabitat i anslutning till träden. Med mikrohabitat i anslutning till träd avses en distinkt och väl avgränsad struktur som förekommer på levande eller stående döda träd och som utgör ett specifikt och viktigt växtunderlag eller habitat för arter eller artsamhällen i fråga om deras utveckling, näringstillgång, skydd eller fortplantning under åtminstone en del av deras livscykel.
4. Indikatorarter
  - I naturskogar påträffas ofta arter som är specifika för de allra sista successionsstadierna för en viss skogstyp. Detta kan även inkludera arter på Internationella naturvårdsunionens (IUCN) rödlista.

2.4. Begränsningar

2.4.1. Graden av aktivitet inom skogsbruket

Skogar där det bedrivs aktivt skogsbruk omfattas inte av definitionen för naturskogar.

- Ett skogsbestånd som sköts med intensiva skogsvårdsåtgärder anses vara i aktivt skogsbruk, om det inte har förflutit så lång tid sedan åtgärderna att de förändringar i skogsbilden som de har orsakat i huvudsak redan har försvunnit eller håller på att försvinna.
- Till exempel en skog som sköts med åtgärder för förlängd omloppstid, hyggesfritt skogsbruk eller naturnära skogsvård anses vara i aktivt skogsbruk, och uppfyller därför inte definitionen för naturskogar.
- Åtgärder för främjande av den biologiska mångfalden som görs inom ramen för skogsbruket, såsom naturvårdsträd, konstgjorda högstubbar och död ved som lämnats kvar i skogen gör inte att objektet definieras som ett skyddsobjekt enligt kriterierna för naturskogar.
- Som intensiva skogsvårdsåtgärder räknas till exempel fortfarande dikning som påverkar skogens struktur, kalhyggen, markberedning, gödsling och hyggesbränning.

2.4.2. Minimiareal

Minimiarealen för objekt som räknas som naturskog beror på hur objektet kan bevaras i det omgivande skogslandskapet. På privat mark gäller till exempel följande: minimiarealen är fyra hektar i södra Finland och åtta hektar i Norra Finland, om det inte är fråga om ett objekt som naturligt har en liten areal, såsom skogsholmar på torvmarker eller öar i vattendrag, eller områden som är särskilt värdefulla med tanke på den biologiska mångfalden. På statsägd mark kan objekt som uppfyller kriterierna för naturskogar och är mindre än tio hektar också skyddas som en del av det områdesekologiska nätverket.